

Vezměte, prosíme, na vědomí, že text článku odpovídá platné právní úpravě ke dni publikace.

Odpovědnost zaměstnance za škodu podle občanského zákoníku

Kdo při své činnosti použije zmocněnce, zaměstnance nebo jiného pomocníka, nahradí škodu jím způsobenou stejně, jako by ji způsobil sám (ust. 2914 věty první o. z.). Plyne z tohoto ustanovení přímá odpovědnost zaměstnance za škodu způsobenou při plnění pracovních úkolů třetím osobám?

Žalobce se domáhal náhrady škody po obchodní společnosti, jakož i po jejím zaměstnanci, který vykonal činnost, kterou mu měla být způsobena škoda. Odvolací soud podobně jako soud prvního stupně žalobu vůči zaměstnanci zamítl, když dovedl, že pokud vznikla škoda, odpovídá za ni pouze žalovaná obchodní společnost a ne zaměstnanec, kterého firma použila. Rozsudek odvolacího soudu ohledně výroku ve vztahu k žalovanému zaměstnanci napadl žalobce dovoláním.

Nejvyšší soud ČR řešil otázku, zda má poškozený podle ust. § 2914 o. z. proti zaměstnanci právo na náhradu škody, kterou způsobil při plnění pracovních úkolů jako pomocník svého zaměstnavatele. Podle ust. § 2914 o. z. věty první, *kdo při své činnosti použije zmocněnce, zaměstnance nebo jiného pomocníka, nahradí škodu jím způsobenou stejně, jako by ji způsobil sám*. Podle ust. § 2914 o. z. věty druhé, *zavázal-li se však někdo při plnění jiné osoby provést určitou činnost samostatně, nepovažuje se za pomocníka; pokud ho však tato jiná osoba nepečlivě vybrala nebo na něho nedostatečně dohlížela, ručí za splnění jeho povinnosti k náhradě škody*. (Věta druhá ust. § 2914 o. z. nově řeší případy, kdy hlavní osoba pro svou činnost využije tzv. samostatného pomocníka, tedy osobu, která pro ni provádí činnost vlastním jménem a na vlastní riziko; takový pomocník či subdodavatel odpovídá za škodu sám. Pokud však takovou osobu fyzická (právnícká) osoba nepečlivě vybrala nebo na ni nedostatečně dohlížela, ručí ve smyslu ust. § 2018 a násl. o. z. za splnění jejího závazku z deliktu a poškozený se může domáhat splnění dluhu vůči takovému ručiteli na základě ust. § 2021 odst. 1 o. z.)

Význam právní úpravy

Ust. § 2914 o. z. vychází z premisy, že ten, kdo má prospěch z činnosti pomocníka, měl by také nést rizika s jeho činností spojená. Jeho smyslem je posílení ochrany poškozeného, neboť v případě porušení zákonné povinnosti (ust. § 2910 o. z.) jednajících osob má možnost požadovat náhradu od obou. Výhoda bývá spatřována i v tom, že zmocnitel bude zpravidla solventnější než jeho pomocník, a poškozený se tak snáze domůže náhrady (to ovšem není pravidlem). Dále se poukazuje i na to, že hlavní osoba mívá obecně lepší pozici, aby zhodnotila rizika vzniku škody spojená s činností, kterou pro ni vykonávají její pomocníci, a tato rizika a náklady s nimi spojené rozložila jednak mezi samotné pomocníky a konec-konců i mezi zákazníky jejího podniku. Nejedná se však o jediné ustanovení, které by odpovědnost za pomocníka upravovalo. Samostatnou odpovědnost hlavní osoby za pomocníka zakládá např. například ust. § 1935 o. z. řešící odpovědnost za pomocníka při plnění smluvních povinností.

Ust. § 2914 o. z. má zjevně předobraz v ust. § 420 odst. 2 zrušeného obč. zák., avšak oproti němu neobsahuje formulaci, která by výslovně vylučovala přímou odpovědnost pomocníka. Výkladem ust. § 2914 o. z. se lze totiž dobrat víceméně k oběma závěrům, zda podle věty první odpovídá za činnost pomocníka hlavní osoba či nikoliv. Na jedné straně pro případ porušení zákonné povinnosti ze strany

pomocníka nelze najít dostatečně pregnantně slovně vyjádřenou výlukou z jeho odpovědnosti. Takže jestliže dovedeme porušení zákonné povinnosti pomocníkem při činnosti pro hlavní osobu, budou naplněny podmínky vzniku odpovědnostního vztahu mezi poškozeným a tím, kdo porušil zákon, aniž by tomu bránilo explicitní vyloučení takového právního důsledku. Na druhé straně formulace, že hlavní osoba za škodu jím způsobenou odpovídá stejně jako by ji způsobila sama, umožňuje výklad, že odpovídá namísto pomocníka, který činí úkony v její prospěch.

Výklad

Samotné ustanovení § 2914 o. z. je třeba vykládat i v kontextu dalších právních předpisů, zejména těch, které upravují postavení pomocných osob v různých pozicích (např. zaměstnanec, statutární orgán, úřední osoba, starosta, člen spolku, představitel SVJ a celá řada různých zmocněnců). Pro posouzení, zda převáží samostatná odpovědnost hlavní osoby, resp. kdy je dostatečný důvod, aby samostatnost pomocníka byla důvodem k založení jeho vlastní povinnosti k náhradě, je tak rozhodující míra autonomie či naopak závislosti pomocné osoby vůči osobě hlavní.

Zvláštní postavení zaměstnance

Značně specifickou situaci představuje pozice osoby v pracovněprávním vztahu (zaměstnanec), která způsobila újmu z nedbalosti, rozhodl Nejvyšší soud ČR v rozsudku *sp. zn. 25 Cdo 1029/2021, ze dne 26. 10. 2021*. V případě zaměstnanců, kteří se nepodílejí na tvorbě vůle svého zaměstnavatele, jehož úkoly plní a jehož pokyny jsou vázáni, je třeba přijmout takový výklad ust. § 2914 o. z., aby zohledňoval povahu pracovněprávních vztahů, která je založena na silné ochraně poskytované zákoníkem práce zaměstnanci při závislé činnosti vůči zaměstnavateli. (Podle ust. § 2 odst. 2 zákoníku práce závislou prací je práce, která je vykonávána ve vztahu nadřízenosti zaměstnavatele a podřízenosti zaměstnance, jménem zaměstnavatele, podle pokynů zaměstnavatele a zaměstnanec ji pro zaměstnavatele vykonává osobně.)^[1] Ze zákonné definice závislé práce **je zřejmá zjevná navázanost zaměstnance na zaměstnavatele, jehož jménem vykonává pracovní činnost, a jeho podřízenost pokynům, kterými jeho činnost řídí. Jestliže zaměstnanec při škodní události z tohoto rámce nevybočí, je třeba nejednoznačnou dikci ust. § 2914 věty první o. z. vyložit tak, že za újmu způsobenou zaměstnancem odpovídá výlučně zaměstnavatel, jako by ji způsobil on sám, byť se tak stalo osobní činností zaměstnance, kterého k tomu použil, vyložil Nejvyšší soud ČR v rozsudku *sp. zn. 25 Cdo 1029/2021, ze dne 26. 10. 2021*. (Proto Nejvyšší soud shledal závěr odvolacího soudu jako správný a dovolání poškozeného zamítl.) Zaměstnanec tedy odpovídá za škodu podle zásad zákoníku práce.**

Terezie Nývltová Vojáčková

^[1] Měl-li by totiž zaměstnanec odpovídat poškozenému zčásti či dokonce v neomezeném rozsahu, nastává zde těžko řešitelný hodnotový rozpor mezi dílčí ochranou a posílením postavení poškozeného a garancí omezené odpovědnosti zaměstnance za činnost prováděnou v pracovněprávním vztahu. Zvláštní zákonná ochrana zaměstnance totiž představuje hodnotu, kterou chrání veřejný pořádek - ust. § 1a odst. 2 zákoníku práce, ve znění účinném od 1. 1. 2014 (zásady zvláštní zákonné ochrany postavení zaměstnance, uspokojivých a bezpečných pracovních podmínek pro výkon práce, spravedlivého odměňování zaměstnance, rovného zacházení se zaměstnanci a zákazu jejich diskriminace vyjadřují hodnoty, které chrání veřejný pořádek), přičemž uvedené ustanovení bylo do zákona vloženo novelou provedenou zákonem č. [303/2013](#) Sb., kterým se mění některé zákony v souvislosti s přijetím rekodifikace soukromého práva (ust. čl. LXXIX), a to právě v souvislosti s nabytím účinnosti nového občanského zákoníku. (Rozsudek NS odkazuje v této souvislosti na Bělina,

M.: Škoda způsobená zaměstnancem a jeho (ne)odpovědnost vůči třetím osobám. Právní rozhledy, 2018, č. 13-14, s. 485-487 , přičemž tento autor v citovaném díle dále upozorňuje na to, že pojmovým znakem závislé práce je podle ust. § 2 odst. 2 zákoníku práce ta skutečnost, že závislá práce je vykonávána na odpovědnost zaměstnavatele).

© EPRAVO.CZ - Sbírka zákonů, judikatura, právo | www.epravo.cz

Další články:

- [Nový zákon o veřejných dražbách, aukce a obálkové metody](#)
- [Pohled přes hranice - natáčení pornografických klipů jako důvod výpovědi z nájmu bytu](#)
- [Nařízení EU o umělé inteligenci a jeho dopady na využití jazykových modelů v advokátní praxi](#)
- [Revize zájezdové směrnice: co přináší, co hrozilo a co to znamená pro praxi](#)
- [Kupní smlouva o převodu nemovitosti bez uvedení výše kupní ceny](#)
- [Druhá „tlačítková novela“: povinné tlačítko pro odstoupení od smlouvy](#)
- [Souhlas s veřejným užíváním pozemku jako překážka nároku na bezdůvodné obohacení - nález Ústavního soudu sp. zn. I. ÚS 2541/25](#)
- [Kupní smlouva bez přesného určení kupní ceny](#)
- [Byznys a paragrafy, díl 36.: Doložka o mlčenlivosti](#)
- [Detekce podezřelého obchodu v kontextu hazardních her](#)
- [AI omnibus](#)